

บทนำ

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นดินแดนแห่งขุนเขา ป่าไม้และทรัพยากรทางธรรมชาติที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์มากที่สุดจังหวัดหนึ่งของภาคเหนือตอนบน อีกทั้งยังคงเอกลักษณ์ของความเป็นเมืองชนบทที่สงบร่มเย็น มีวัฒนธรรม ประเพณีที่เก่าแก่อันดึกดำบรรพ์ และหลากหลายอันเนื่องมาจากการอยู่อาศัยร่วมกันของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ ดังนั้นจังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงมีต้นทุนที่ดีในการพัฒนาเมืองต่างๆภายในจังหวัดให้เป็นเมืองท่องเที่ยวจากการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่มีอยู่ โดยเฉพาะทรัพยากรที่เพิ่งถูกค้น หรือที่ยังรอการพัฒนาขึ้นมา ดังเช่นทรัพยากรทางธรรมชาติ และศิลปสถาปัตยกรรม ที่รอการพัฒนาเป็นภูมิทัศน์เมืองของเมืองขุนยวม และการค้นพบซากดึกดำบรรพ์ในเขตพื้นที่ธรรมชาติรอบนอกเมืองแม่สะเรียง ซึ่งมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติทั้งซากดึกดำบรรพ์ พันธุ์ไม้ และธรณีวิทยา และจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อไปในอนาคต

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อำเภอขุนยวม เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ตั้งอยู่ท่ามกลางขุนเขา ประชากรมีเชื้อสายทั้งชาวเขา ไทยใหญ่ จีน และพม่า นับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน และของภาคเหนือตอนบน สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในบริเวณพื้นที่โดยรอบพื้นที่ของเมืองขุนยวม เอื้อประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยวแก่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างมาก มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม ได้แก่ พังดอยบัวตอง ดอยแม่อุคอ อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ และสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่างๆเช่นวัดต่อแพ วัดม่วยต่อ หมู่บ้านชาวไต ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอขุนยวม เป็นต้น ซึ่งในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะในช่วงเดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคม ซึ่งเป็นช่วงฤดูหนาว อันเป็นช่วงที่มีความงามทางธรรมชาติที่สวยงาม และทุ่งบัวตองจะบานในช่วงเดือนพฤศจิกายน

ลักษณะทางโครงสร้างของเมืองขุนยวมคือ เป็นเมืองที่ถนนสายหลักวิ่งผ่านตัวเมือง ซึ่งรายล้อมด้วยทิวเขาที่มีทัศนียภาพอันสวยงามอยู่ในบริเวณโดยรอบไกลออกไป และด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้คนหลายเชื้อชาติก่อให้เกิดรูปแบบสถาปัตยกรรม บ้านเรือนที่หลากหลาย และเป็นเอกลักษณ์ เช่น เรือนพักอาศัยของคนไตที่เรียกว่า “เฮินโหลง” สถาปัตยกรรมวัดต่างๆ ที่สวยงาม เช่น วัดต่อแพ วัดม่วยต่อ ที่เป็นสถาปัตยกรรมไทยใหญ่ ผลจากการขยายตัวด้านภาคท่องเที่ยว ทำให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การค้าที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลทำให้ทิศทางการพัฒนาของเมืองเป็นไปในรูปแบบที่ไม่สอดคล้องกับความงามของธรรมชาติและศิลปสถาปัตยกรรม ส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพของเมืองโดยรวมเช่น การก่อสร้างอาคารสมัยใหม่ที่มีความสูงมาก และการใช้วัสดุ หรือสีที่มีความฉูดฉาด ขัดแย้งกับอาคารที่มีอยู่แต่ดั้งเดิม ผลจากการพัฒนาภายในเขตตัวอำเภอ ทำให้เกิดการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนขึ้นมาใหม่มากขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งการปรับปรุงอาคารเก่ามาใช้ประโยชน์ใหม่ ทำให้สภาพภูมิทัศน์ของเมืองเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบสมัยใหม่มากขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่สภาพบ้านเรือนและอาคารต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองขุนยวม เริ่มหลุดโรย และมีจำนวนเหลือน้อยลงเรื่อยๆ จึงจำเป็นต้องสงวนรักษา และทำการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ที่ยังเหลืออยู่ให้เกิดการใช้ประโยชน์ขึ้นใหม่ เพื่อสร้างภูมิทัศน์ที่มีชีวิตชีวา และคงเอกลักษณ์ให้กับเมือง และต้องสร้าง

มาตรการควบคุมอาคารที่จะสร้างขึ้นใหม่ การขาดการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมของพื้นที่เหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม และคุณค่าทางศิลปสถาปัตยกรรมที่มีมานานจะถูกลดคุณค่าลง และหากไม่มีการวางแผน หรือกำหนดแนวทางในการสร้างภูมิทัศน์ที่เหมาะสมก็จะส่งผลให้ คุณค่า ความสวยงามของเมืองขุนยวมค่อยๆ สูญหายไป เหมือนพื้นที่เมืองที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่งในประเทศไทย ที่แนวทางการพัฒนาความเจริญแบบใหม่เข้าไปครอบงำแทนที่อย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาของเมืองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ต่อไป คณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหาแนวทางการสร้างภูมิทัศน์ของเมืองขุนยวม ตั้งแต่ลักษณะทางกายภาพ ตลอดจนถึงแนวนโยบายการอนุรักษ์ และพัฒนาพื้นที่ที่เกิดจากหน่วยงานบริหารท้องถิ่น และแนวคิดของคนในพื้นที่ เพื่อหาแนวทางการสร้างภูมิทัศน์เมืองอย่างเหมาะสม ตามหลักแนวคิดเกี่ยวกับภูมิทัศน์ของเมือง และการพัฒนาพื้นที่เชิงปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้อำเภอขุนยวมแสดงถึงลักษณะของความเป็นเมืองน่าอยู่ น่าเยี่ยมชมทั้งจากคนในพื้นที่เองและผู้ที่มาเยี่ยมชม

อำเภอแม่สะเรียง เป็นอีกอำเภอหนึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ทั่วไปเป็นป่าเขาสูงสลับ ซับซ้อน คิดเป็นร้อยละ 82 ของพื้นที่ทั้งหมด ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำยวม จากลักษณะของพื้นที่ ที่ปกคลุมไปด้วยทรัพยากรพันธุ์ไม้เป็นส่วนใหญ่ ทำให้เพิงค้นพบซากดึกดำบรรพ์เมื่อไม่นานมานี้ ในพื้นที่ป่ารอบนอกตัวเมืองแม่สะเรียงออก ในเขตบ้านดงสังัด ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในบริเวณที่พบสามารถเข้าถึงได้โดยเส้นทางป่า ที่สามารถเข้าถึงได้ด้วยการเดินเท้า รถจักรยานยนต์วิบาก และรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเท่านั้น ลักษณะของซากดึกดำบรรพ์ที่พบเป็นหินปูนที่โผล่ผ่นดินรูปร่างต่าง ๆ ด้านบนของหินโผล่ทุกก้อนจะพบลักษณะเป็นผิวขรุขระ ของหลุมตื้น ๆ ที่เกิดจากร่องรอยของน้ำฝนที่ตกชะลงมาตามทิศทางต่างๆ ในขณะที่ซากดึกดำบรรพ์ที่พบจะกระจายตัวอยู่ทั่วพื้นที่ กลายเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่สร้างสรรค์ออกมาได้อย่างน่าอัศจรรย์ใจแก่ผู้พบเห็น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหาแนวทางการสร้างภูมิทัศน์ธรรมชาติของซากดึกดำบรรพ์ ตั้งแต่ลักษณะทางกายภาพ ตลอดจนถึงแนวนโยบายการอนุรักษ์ และพัฒนาพื้นที่ที่เกิดจากความร่วมมือ และประสานการทำงานระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นต่างๆ ที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ ตลอดจนแนวคิดของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ เพื่อหาแนวทางในการสร้างภูมิทัศน์ของธรรมชาติที่เหมาะสม ตามหลักทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสภาพภูมิทัศน์ธรรมชาติ และการพัฒนาพื้นที่เชิงปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมให้อำเภอแม่สะเรียงแสดงถึงลักษณะของแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยว น่าเยี่ยมชมทั้งจากคนในพื้นที่เองและผู้ที่มาเยี่ยมชมต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวนโยบายและแผนพัฒนา ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติการตามโครงการต่างๆ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอขุนยวม เทศบาลตำบลขุนยวม อำเภอแม่สะเรียง และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สะเรียง รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มีผลต่อการสร้างภูมิทัศน์เมืองและธรรมชาติของพื้นที่ทั้งสอง

2. เพื่อศึกษาทรัพยากรทางศิลปสถาปัตยกรรม แหล่งซากดึกดำบรรพ์ รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ ในพื้นที่ ที่มีความสำคัญต่อการสร้างสภาพแวดล้อมโดยรวมของพื้นที่ที่ดี และมีศักยภาพในการนำมาสร้างภูมิทัศน์ที่สวยงาม

3. เพื่อหาแนวทางในการสร้าง และปลูกจิตสำนึกของคนในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อพื้นที่ที่ทำวิจัยทั้งสองแห่ง อันมีผลต่อการสร้างภูมิทัศน์เมืองของอำเภอขุนยวมและภูมิทัศน์ธรรมชาติของอำเภอแม่สะเรียง โดยกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมและอยู่บนพื้นฐานการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

4. เพื่อจัดทำแผนในการสร้างภูมิทัศน์เมืองขุนยวม และภูมิทัศน์ธรรมชาติของอำเภอแม่สะเรียง ที่สอดคล้องกับความรู้และความเข้าใจข้างต้น และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในการสร้างภูมิทัศน์ที่ดีต่อไป

3. แผนการดำเนินงานวิจัย

การดำเนินงานวิจัย แบ่งเป็นช่วงในการดำเนินงานได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่

2 เดือน

– เก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาแนวคิดภูมิทัศน์เมือง แนวคิดภูมิทัศน์ธรรมชาติ การวางแผนพัฒนาเมือง แนวคิดการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การจัดทำแผนพัฒนาเมือง ยุทธศาสตร์เมือง และเอกสารทางประวัติศาสตร์

– จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อทำการชี้แจงในการดำเนินการของโครงการ

ช่วงที่ 2 การสำรวจภาคสนาม

2 เดือน

– ดำเนินการสำรวจภาคสนาม โดยใช้การสังเกตการณ์ สัมภาษณ์ และสำรวจพื้นที่เมือง และแหล่งซากดึกดำบรรพ์ ประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ และภูมิหลังทางศิลปวัฒนธรรมภายในพื้นที่

– จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่

ช่วงที่ 3 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นที่

2 เดือน

– ดำเนินการวิเคราะห์บทบาทและการมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติการด้านการสร้างภูมิทัศน์เมือง และภูมิทัศน์ธรรมชาติ จากแผนพัฒนาพื้นที่ของแต่ละอำเภอ และแนวปฏิบัติต่อพื้นที่ของแต่ละอำเภอ

– ดำเนินการวิเคราะห์คุณค่าและลักษณะความเป็นเมือง และแหล่งซากดึกดำบรรพ์ ในเอกลักษณ์ของความเป็นเมืองและธรรมชาติ คุณค่าในงานสถาปัตยกรรมเมืองและธรรมชาติ และศักยภาพของศิลปสถาปัตยกรรม และองค์ประกอบอื่นๆ ในแต่ละพื้นที่

– สรุปผล และดำเนินการออกแบบและจัดทำแผนในแต่ละพื้นที่

– สังเคราะห์ผลที่ได้เพื่อจัดทำร่างแผนในการสร้างภูมิทัศน์เมือง และภูมิทัศน์ธรรมชาติ

ช่วงที่ 4 จัดกิจกรรมโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสรุปผล

2 เดือน

– จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อขอความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างแผนในการสร้างภูมิทัศน์เมือง และภูมิทัศน์ธรรมชาติที่ได้จัดทำขึ้น

– สรุปผลที่ได้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนในการสร้างภูมิทัศน์เมือง และภูมิทัศน์ธรรมชาติ

– จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการโครงการฉบับสมบูรณ์

– จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อถ่ายทอดแผนฯ ที่ได้

4. การดำเนินงานของงานวิจัยต่าง ๆ ในโครงการสรุปตามระยะเวลาการทำงานทุก ๆ 2 เดือน

กิจกรรม	งวดที่			
	1	2	3	4
ช่วงที่ 1 การศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่				
1.1 เก็บรวบรวมข้อมูล				
1.2 จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงโครงการฯ				
ช่วงที่ 2 การสำรวจภาคสนาม				
2.1 ดำเนินการสำรวจภาคสนาม				
2.2 จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล				
ช่วงที่ 3 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นที่				
3.1 ดำเนินการวิเคราะห์หาค่าและการมีส่วนร่วมเชิงปฏิบัติการจากแผนพัฒนาพื้นที่				
3.2 ดำเนินการวิเคราะห์คุณค่าและลักษณะความเป็นเมือง และแหล่งชาตึกดำบรรพ์				
3.3 สรุปผล และดำเนินการออกแบบและจัดผังในแต่ละพื้นที่				
3.4 สังเคราะห์ผลที่ได้เพื่อจัดทำร่างแผนในการสร้างภูมิทัศน์เมืองและภูมิทัศน์ของธรรมชาติ				
ช่วงที่ 4 จัดกิจกรรมโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อสรุปผล				
4.1 จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อขอความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างแผนในการสร้างภูมิทัศน์ฯ				
4.2 สรุปผลที่ได้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนในการสร้างภูมิทัศน์ฯ				
4.3 จัดทำรายงานสรุปผลฉบับสมบูรณ์				
4.4 จัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อถ่ายทอดแผนฯ ที่ได้				

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการสรุปตามงวด (2 เดือน) ได้ดังนี้

กิจกรรม	งวดที่			
	1	2	3	4
1. ได้ข้อมูลที่จะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาแนวคิดภูมิทัศน์เมือง แนวคิดภูมิทัศน์ธรรมชาติ การวางแผนพัฒนาเมือง แนวคิดการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การจัดทำแผนพัฒนาเมือง ยุทธศาสตร์เมือง และประวัติศาสตร์ของพื้นที่ที่ศึกษา	✓			
2. ได้ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ สัมภาษณ์ และสำรวจพื้นที่เมืองและแหล่งซากดึกดำบรรพ์ ประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ และภูมิหลังทางศิลปสถาปัตยกรรมภายในพื้นที่ ตลอดจนจากการจัดประชุม		✓		
3. ได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์พื้นที่ดังนี้			✓	
3.1 ข้อมูลในแนวนโยบายและแผนพัฒนา ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติการตามโครงการต่าง ๆ				
3.2 ข้อมูลทรัพยากรทางศิลปสถาปัตยกรรม และองค์ประกอบเมือง และแหล่งซากดึกดำบรรพ์				
3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำแผนและออกแบบในแต่ละพื้นที่				
3.4 ร่างแผนในการสร้างภูมิทัศน์ของเมืองและภูมิทัศน์ของธรรมชาติ				
4. ผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมเป็นดังนี้				✓
4.1 ประชาชนในพื้นที่มีจิตสำนึกต่อพื้นที่ อันมีผลต่อการสร้างภูมิทัศน์เมืองและแหล่งซากดึกดำบรรพ์ จากการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมและอยู่บนพื้นฐานการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน				
4.2 แผนในการสร้างภูมิทัศน์เมืองและภูมิทัศน์ธรรมชาติ				
4.3 รายงานสรุปผลฉบับสมบูรณ์				
4.4 ประชาชนได้รับทราบแผนในการสร้างภูมิทัศน์เมืองและภูมิทัศน์ธรรมชาติ				

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับหลังสิ้นสุดโครงการ

1. ทำให้ได้แนวทางปฏิบัติการตามโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอำเภอขุนยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีผลต่อการสร้างภูมิทัศน์ของเมืองและธรรมชาติ
2. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางศิลปสถาปัตยกรรม แหล่งซากดึกดำบรรพ์ รวมทั้งพื้นที่โดยรอบที่มีความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมของแต่ละพื้นที่วิจัย
3. ประชาชนในพื้นที่มีจิตสำนึกต่อพื้นที่ อันมีผลต่อการสร้างภูมิทัศน์เมืองขุนยวมและภูมิทัศน์ธรรมชาติของอำเภอแม่สะเรียง จากการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมและอยู่บนพื้นฐานการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน
4. ทำให้ได้แผนในการสร้างภูมิทัศน์เมืองขุนยวม และภูมิทัศน์ธรรมชาติของอำเภอแม่สะเรียงที่สอดคล้องกับความรู้และความเข้าใจข้างต้น และสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมต่อการสร้างภูมิทัศน์ที่ดีต่อไป

7. การถ่ายทอดผลงานไปสู่ผู้ใช้

การถ่ายทอดและเผยแพร่ผลงาน สามารถทำได้โดยการจัดนิทรรศการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาล การเผยแพร่ผลงานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และทำการประชาสัมพันธ์โดยตรงในพื้นที่ที่ทำการสำรวจโดยใช้การจัดประชุม ขณะเดียวกันจะทำการจัดทำซีดีและผลงานวิจัยที่จัดพิมพ์เป็นเล่มมอบให้แก่หน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่วิจัยทั้งสองแห่ง รวมทั้งผู้ที่สนใจซึ่งได้แก่

1. หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาลตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม อำเภอแม่สะเรียง กรมป่าไม้ รวมทั้งเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ที่สนใจการสร้างภูมิทัศน์ในพื้นที่การดูแลของตนเอง ที่สนใจในการเผยแพร่ความรู้ทางประวัติศาสตร์ และศิลปสถาปัตยกรรมให้กับสมาชิกในชุมชนของตนเอง รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ตนเองรับผิดชอบ
2. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ เช่น กรมศิลปากร
4. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการวางผังเมือง ดูแลปรับปรุงฟื้นฟูรักษาสภาพแวดล้อมของเมือง เช่น กรมผังเมือง สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล
5. หน่วยงานราชการและเอกชนที่ทำงานในด้านวิชาการซึ่งสามารถนำองค์ความรู้ไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สู่สังคม หรือทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในระดับที่ลึกหรือกว้างขึ้น เช่น กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานวิจัยต่างๆ
6. ภาคเอกชนที่สนใจในการประกอบกิจการการท่องเที่ยว อาทิ ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ ธุรกิจโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร เป็นต้น